

Ms Buffy Williams AS
Cadeirydd Y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1SN

24 Tachwedd 2025

Annwyl Ms Williams AS,

Fel y gwyddoch o'r dystiolaeth a roddwyd i'r Pwyllgor yn flaenorol ac o'ch ymweliadau eich hun â cholegau yn eich etholaeth ac mewn mannau eraill yng Nghymru, bu cynnydd sylweddol yn y nifer o bobl a gymerodd ran yn y sector addysg bellach dros flwyddyn academiaidd 2024/25. Roedd hyn yn rhannol oherwydd cynnydd yn y galw am feysydd penodol o addysg a hyfforddiant galwedigaethol, ond hefyd oherwydd mwy o bobl ifanc yn ymuno ar lefelau cymhwyster is.

Yn eich sesiwn dystiolaeth ar 19 Tachwedd, tynnodd James Owen, Prif Weithredwr Medr, sylw at y pwysau ariannol ar golegau yn y flwyddyn academiaidd bresennol o ganlyniad i flwyddyn arall o gynnydd par Haus yn y niferoedd sy'n cymryd rhan. Roeddem am ysgrifennu at y Pwyllgor i ategu'r sylwadau a wnaed gan Medr yn y sesiwn ac i nodi rhai o'r heriau penodol sy'n wynebu'r sector.

Mae'r colegau wedi cael blwyddyn gryf arall o ran recriwtio gyda niferoedd uchel o bobl ifanc wedi cofrestru ym mis Medi. Ar y dyddiad 'recriwtio wedi cau' ym mis Tachwedd, roedd nifer y dysgwyr amser llawn yn 48,000, sef 4,500 yn fwy na'r hyn a gyllidebwyd yn wreiddiol gan Lywodraeth Cymru a Medr. Gwnaed rhywfaint o ddarpariaeth eleni i gefnogi twf cynyddol, ond hyd yn oed o ystyried hyn, mae'r sector yn darparu tua £15m - £20m o ddarpariaeth heb ei hariannu.

Mae hyn, wrth gwrs, yn stori gadarnhaol am wydnwch a llwyddiant sector addysg bellach Cymru ac am ddysgwyr sy'n gwneud dewisiadau cadarnhaol ynghylch eu taith addysg ôl-16. Yr her nawr yw sicrhau bod y dysgwyr ychwanegol hyn yn cwblhau eu cyrsiau ac yn symud ymlaen i'r cam nesaf yn eu haddysg neu i gyflogaeth.

Yn benodol, nifer yr ychwanegiadau i'r cohort a'r anghenion cymorth sy'n gysylltiedig â'u proffil demograffig ac addysgol sy'n cyfrannu at y pwysau ariannol. Fel yn y flwyddyn academiaidd 2024/25, proffil y dysgwyr ychwanegol yw eu bod â'r ychydig iawn o gymwysterau ac yn ymuno ar lefelau astudio is, gydag anghenion sylweddol o ran cymorth llythrennedd a rhifedd sydd wedi rhoi straen ychwanegol ar adnoddau'r coleg. Yn ogystal â hyn, i gyflawni cymhwyster Lefel 3 bydd angen i lawer o'r dysgwyr astudio yn y coleg am dair blynedd. Yn aml maent yn bobl ifanc o'r cartrefi tlotaf ac mae angen cymorth ariannol ychwanegol arnynt i allu fforddio costau teithio a chostau cysylltiedig eraill. Dyma'r dysgwyr sydd â'r anghenion mwyaf a'r rhai sydd gennym i gyd ddyletswydd i'w cefnogi.

O'n dadansoddiad ni o gyllideb Llywodraeth Cymru ar gyfer 2026/27, mae'n glir y bydd y pwysau hyn hyd yn oed yn fwy heriol i golegau y flwyddyn nesaf. Mae ariannu ychwanegol yn ystod y flwyddyn ac adnoddau ychwanegol ar gyfer 2026/27 yn gwbl hanfodol os ydym am allu cefnogi ein dysgwyr i gwblhau eu cymwysterau.

Rydym eisiau nodi'n glir i'r Pwyllgor pa mor bwysig yw'r eiliad hon i gymaint o bobl ifanc ledled Cymru. Mae colegau eisoes yn gorfod gwneud penderfyniadau anhygoel o anodd ynghylch pwy y gallant eu cefnogi'n ariannol a sut y gallant ddarparu'r cymorth dysgu ychwanegol y mae angen ar gymaint o'n pobl ifanc. Bydd cefnogaeth ariannol ychwanegol i'r sector yn gwneud gwir wahaniaeth i fywydau a dyfodol y bobl ifanc hyn.

Dyma pam mae Colegau Cymru yn galw am:

- Ariannu brys, yn ystod y flwyddyn academiaidd hon, i helpu colegau i ddarparu'r cymorth ariannol a bugeiliol ychwanegol sydd ei angen ar ddysgwyr i aros yn y coleg a chwblhau eu cyrsiau.
- Adolygiad o Gyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru ar gyfer 2026/27 i adlewyrchu'r galw a'r costau disgwyledig o ran recriwtio a chadw dysgwyr yn y flwyddyn academiaidd nesaf.

Byddem yn hapus i drefnu ymweliad i chi neu i unrhyw Aelodau o'r Pwyllgor i gwrdd â dysgwyr a staff mewn unrhyw goleg yng Nghymru fel y gallwch weld dros och eich hun y heriau sy'n wynebu'r sector, ond hefyd y cyfle sydd gennym i gefnogi dysgwyr ar y cam hollbwysig hwn yn eu haddysg.

Cofion gorau,

David Hagendyk
Prif Weithredwr